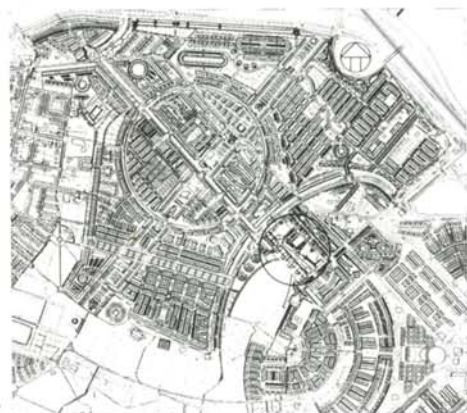

STADSDEEL- CENTRUM TE AMERSFOORT

Atelier PRO te Den Haag

Een van de mooiste winkelcentra die er de laatste tijd zijn gebouwd, is wat mij betreft dat in Kattenbroek. Maar wat een gelukkige setting ook, met die weidse waterplas voor de deur. Het probleem van de meeste winkelcentra is gelegen in de slechte aansluiting op de omgeving en de onopgeloste expeditiezones. Het is niks nieuws in Nederland om boven op winkels woningen te bouwen. Die extra massa maken de winkelcentra tot het culturele middelpunt van de wijken. Het zijn de dorpspompen van vroeger, waar alles tezamen komt. Atelier PRO heeft een prachtige uitleg gegeven aan dit gegeven. De bovengenoemde problemen zijn opgelost. Omdat er in Kattenbroek nog geen sprake is van natuurlijk weefsel, zijn er poorten gemaakt die toegang verlenen tot de winkelburcht. Het is een pretje om er rond te lopen, het complex is lekker stoer en stevig, een doelbewust appel aan de smaak van de gemiddelde mens. Maar de oplettende kijker treft onder dat ogenschijnlijke gemak van het gewone en losse een trefzekere hand van reguleren en detailleren. Schijn bedriegt. GtC

DE BANALITEIT

Locatie Als groeigemeente was Amersfoort toe aan een tweede hoogwaardig winkelcentrum naast de binnenstad. Stadsdeelcentrum 'Emiclaer' maakt deel uit van de 'Laan der Hoven', een van de specifieke sfeer- en vormonderdelen van Bhalotra's plan. Het zal zich met de naastgelegen vijver gaan manifesteren als het nieuwe hart van de uitbreidingswijken en is verbonden met de A1.

Programma Het totale winkelpakket van 17.000 m² zal in twee fasen worden gerealiseerd. De eerste fase van 13.000 m² bestaat uit: 3000 m² supermarkt (AH); 1500 m² grootwinkel (HEMA); 1500 m² supermarkt (C1000); 2000 m² Shopperhal (een hal met individuele winkeltjes en foodwinkels) en 6000 m² kleinere winkeleenheden (ca. 100 m²). Bovendien moesten er 171 woningen worden gebouwd.

Stedebouwkundig ontwerp Het maken van één overzichtelijke centrale ruimte, waaraan alle woningen en kleinere winkeleenheden liggen, vormt de basis van het plan. De trapeziumvormige pleinruimte is één van de hoven in de reeks van de 'Laan der Hoven'. De toren markeert het hart van het centrum en tevens de kruising met

de andere belangrijke openbare ruimten. Aan de noordzijde ligt het Shopperplein dat met zijn schuin geplaatste glazen puien en leibomen met overstekende tuidraden een eigen aantrekkingskracht zal krijgen. Aan de vijverzijde bevindt zich een smalle strook winkels met daarop afzonderlijke woonblokken. Aan de achterzijde hiervan zijn de woonblokken doorgezet en ontstaat er een geperforeerd front aan de zonnige vijverkant. De onderbroken wand wordt weer continu gemaakt door de golvende luifel.

Aan de noordzijde zijn de achterzijden van de pleinwanden bestemd voor grotere en lagere winkeleenheden, waarvan de Shopperhal en de HEMA zich nadrukkelijk aan het Shopperplein manifesteren. In wezen vormen de pleinwanden en het in aanbouw zijnde 'kader' drie bouwblokken die de 'ingewanden' omsluiten. De steenkeuze is hier anders; de sfeer van groen door middel van stalen korven, waarin de plantsoendienst zijn klimmers kan planten, en andere maatregelen, roepen vergelijkingen op met de zachtere, amorfere en groene sfeer van stedelijke binnenruimten. Via deze zijde zal het expeditiever-

3

ONTSTEGEN

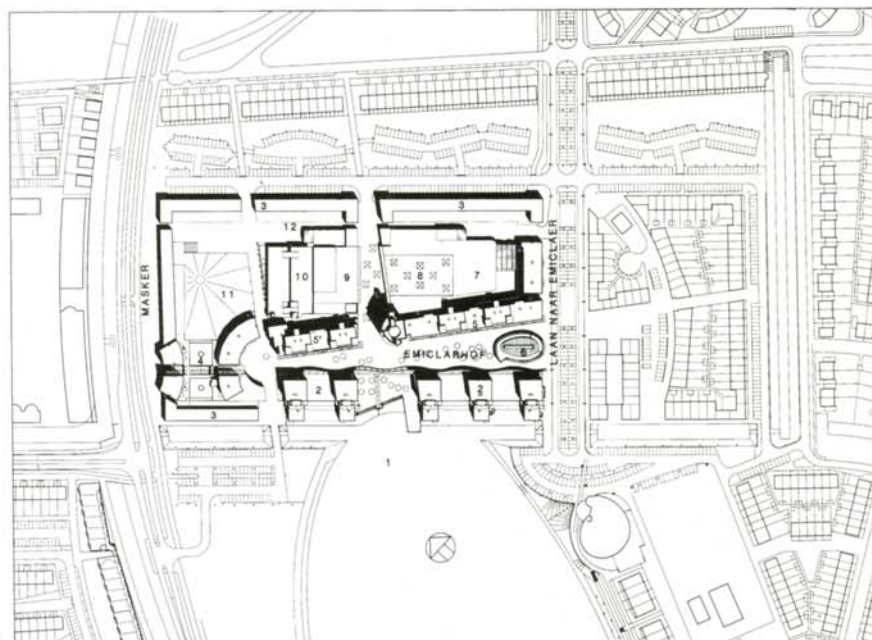
- 1 Centrum Emiclaer met avondlijke verlichting over de vijver heen gezien
- 2 Situatie wijk Kattenbroek
- 3 De vijverblokken en de opening van de Emiclaerhof naar de vijver toe
- 4 Situering bouwblokken 1:5000

keer plaatsvinden, waardoor het plein zelf autovrij blijft.

Door het maken van een centrum in de open lucht (in afwijking van de vele overdekte centra in den lande) en door het accent op het wonen als drager en controle-middel voor het centrum, ontstaat frictie met het parkeergedrag. Langs de randen van het centrum zijn in totaal 850 parkeerplaatsen ter beschikking. Tussen de supermarkt en de HEMA ligt een parkeergarage met een capaciteit van 175 auto's. Geen parkeerplaats voor de deur, maar wel in de directe nabijheid.

Onderdelen ■ **Bouwsteen** De bebouwing aan de noordzijde van het grote plein, ter weerszijden van de toren, vormt de ruggegraat van het plan. Op de begane grond kleinere winkeleenheden met een expeditiegang in combinatie met de bergingen aan de achterzijde. Op de eerste twee lagen drie- en vierkamerwoningen (premiehuur eenmalige bijdrage) in een traveemaat van 6,60 m. De trappehuizen worden zoveel mogelijk ontsloten vanaf het winkelplein, waardoor een levendigheid tot in de avonden gewaarborgd is. In één trappehuis worden 14 woningen

- 1 vijver
- 2 vijverblokken
- 3 kader
- 4 poort
- 5 bouwsteen
- 6 kurk
- 7 C1000
- 8 Shopperhal
- 9 Hema
- 10 parkeergarage
- 11 Albert Heijn
- 12 stapelgang

4

5

9

ontsloten door middel van een trap en aan de achterzijde geplaatste, transparante lift. Korte galerijen verbinden trappehuizen met de uiterste woningen (zgn. vierspanner). De daklaag heeft een kenmerkende skyline door de penthouses. Door het maken van een droogloop op losse kolommen ontstaat een geleidelijke overgang van de pleinruimte naar de winkels. Door de onderbroken bebouwing aan de zuidzijde van het plein (de vijverblokken) hebben de meeste woningen uitzicht op de vijver.

■ **Vijverblokken** Aan de vijverzijde zijn blokjes als rudimenten van het opgeknipte kader in een groen talud gelegd. Onder de blokjes aan de pleinzijde bevinden zich winkels die naar voren richting plein zijn versprongen. Tussen de ruggelings tegen elkaar liggende blokjes bevindt zich een glazen tussengebied met trappen, lift en balkons. De vierkamerwoningen boven de winkels zijn wisselend ingedeeld: afhankelijk van de hoogte en het uitzicht is de woonkamer aan vijver- of pleinzijde gelegd. Als verbindend element golft een droogloop met gekleurde glasinvulling van de ene zijde van het plein naar de andere zijde.

■ **Toren** Dit is het 'landmark' van het centrum. Er is getracht een zo slank mogelijk uiterlijk te maken. Twee woningen per laag beperken het risico van een lompe massa. De spilfunctie wordt benadrukt

door uit te gaan van een cirkel en deze vervolgens op te delen in kwarten die in en langs elkaar schuiven. Bijzondere woonvormen met een trapsgewijze opbouw van terrassen geven de top een specifieke beëindiging.

■ **Poort** De poortwoningen zijn vanuit een centraal trappehuis aan de passage bereikbaar. Op het dek boven de winkels liggen de buitenruimten van de woningen direct boven de winkels en de toegangstrapjes naar de woningen op de derde laag aan de Maskerzijde. Twee bruggetjes in de glaskap van de passage verbinden beide zijden met elkaar.

■ **Shopperhal** De architectonische uitwerking van de transparante, schuin naar voren kantelende vliesgevels, in combinatie met de 'kunstbomen', leibomen en tuidraden, bepalen de sfeer van het plein. In de Shopperhal hebben deze kunstbomen een constructieve betekenis als dragers van het dak. Voor het plafond is gezocht naar een associatie met loof. Een raster van 2,10 x 2,10 m is hiertoe met melkwitte transparante platen ingevuld. Een aantal gebogen sparingen in de platen geeft een grillig uiterlijk. De hal bevat een aantal vrijstaande ronde stands en aan de randen een aantal foodwinkels (à 100 m²). Aan de achterzijde ligt een supermarkt, waarvan de kassa's zich onder het hoge dak van de Shopperhal bevinden.

7

8

■ **Kurk** Het trapeziumvormige hoofdplein wordt 'beëindigd' door de Kurk. Hierin bevinden zich een aantal winkels (helaas geen horeca) met grotere hoogte. Aan het dak is veel aandacht besteed in verband met de nabijheid van de woningen, maar ook terwille van een zekere markantheid. De dakdoorvoeren zijn verdekt opgelost.

■ **Kader** De randbebouwing rondom centrum Emiclaer zal in 1994 opgeleverd worden. Daarmee sluit het hierin ondergebrachte winkelpakket (4000 m²) als tweede fase één jaar later aan op de eerste fase. Ook hier zijn de woningen als bindend element uitgangspunt voor het ontwerp geweest. De woningen zijn ontwikkeld als 'opgetilde' woningen. Gekoppelde portieken ontsluiten de woningen vanaf de straat. Sterke visuele relaties tussen woonplekken op verschillende lagen onderling en de directe omgeving zoals de openbare straat en een dakterras, worden mogelijk gemaakt door vides en verticale glasgevelvlakken. Door de terugliggende portieken ontstaat een gescandeerde en ritmische massa-opbouw, die door de herhaling en schakeling de lengte van het Kader (250 m) bevestigt.

Op de belangrijkste hoeken zijn hoogteaccenten gemaakt door zowel winkels op de twee eerste bouwlagen alsook door de daarop geprojecteerde woningen op de volgende twee lagen. Aan de vijverzijde

10

5 De toren

6 Schegvormig plein in noord zuidrichting met de toren als oriëntatiepunt

7 Westelijke ingang van Emiclaer, aan het Masker (Poort)

8 Poortgebouw richting het Masker gezien

9 Poortgebouw richting plein gezien, met rechts de achterzijden van de vijfverblokken

10 De verbinding tussen de Poort

foto's Peter de Ruig, Den Haag

11

12

zijn de witte blokjes van de vijverblokken de eerste aankondigers van het Kader. Het Kader (in totaal 63 woningen) is in witte MBI-steen opgetrokken met uitzondering van de aansluitingen van de hoeken van het centrum (leerleurige Brada-steen) en de portiekinhammen, alwaar witte en leerleurige steen om en om verwerkt worden.

Materiaalbehandeling/kleur De bebouwing langs het plein is in hoofdlijnen uit-

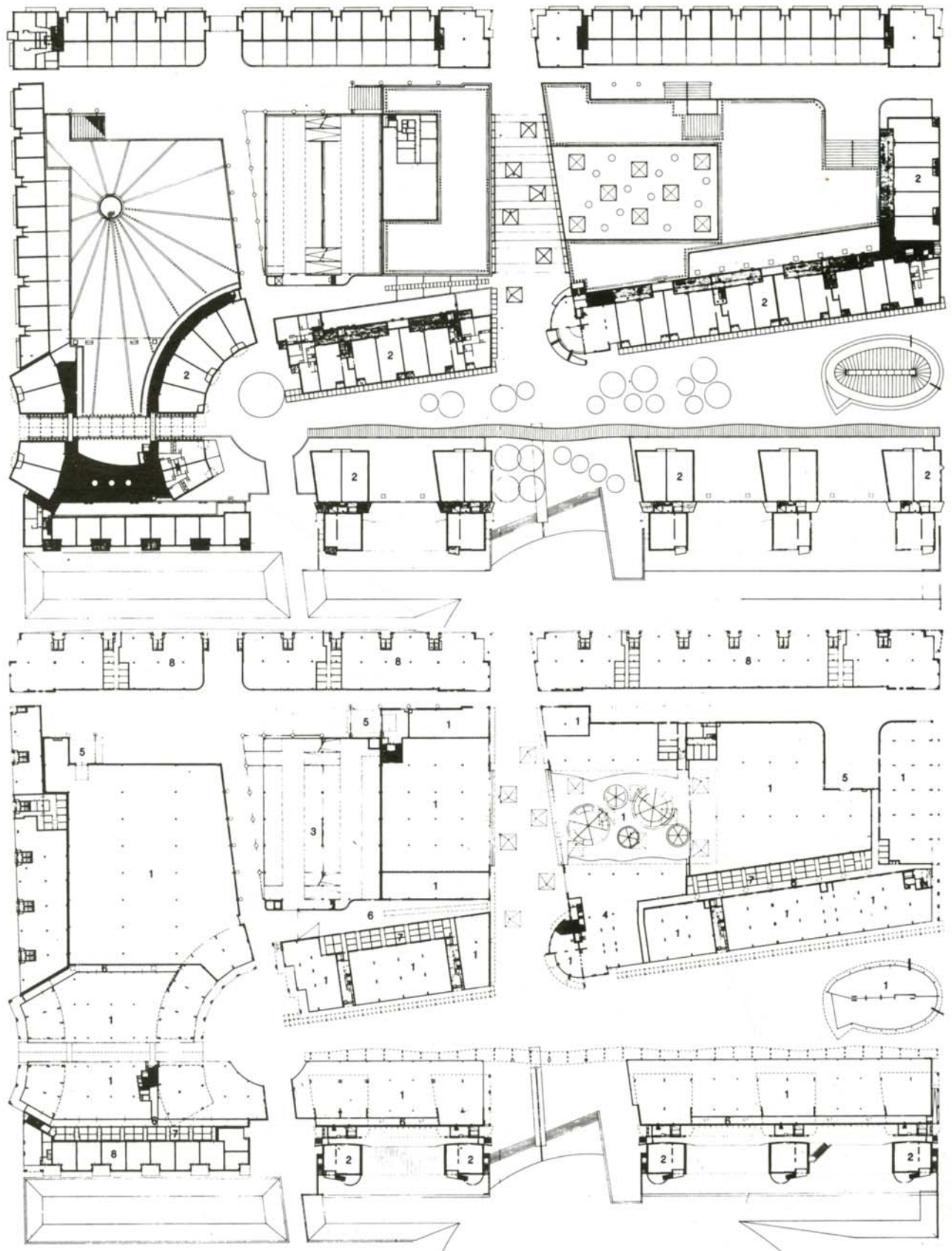
gevoerd in een leerleurige baksteen. De algehele indruk van het eigenlijke centrum zal dan ook bepaald worden door deze warme tint. De vlakken die direct aan het hoofdplein grenzen, hebben een speciale behandeling door het om de laag toevoegen van een gelige baksteen. Omwille van het contrast en de gelaagdheid is voor het kader gekozen voor een witte betonsteen.

De wanden in de binnenruimten zijn uit-

gevoerd in baksteen, een machinale handvorm met een donkerder tint als de leerleur. Door het groen in de korven en de doorgaande liggers onderscheiden de wanden zich ten opzichte van de hogere en dominantere massa's.

De invulling van de sparingen in de gevels is overwegend van gemoffeld aluminium. De hekwerken van de balkonnetjes worden uitgevoerd in gemoffeld geperforeerde staalplaten met tussenliggende balus-

- 1 winkels
- 2 woningen
- 3 parkeren
- 4 horeca
- 5 laden/lossen
- 6 expeditiegang
- 7 berging
- 8 kaderbebauwing derden

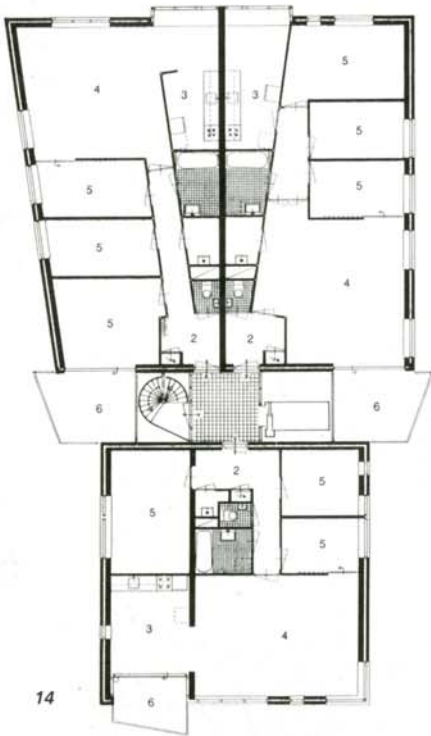
13

ters en bovenliggende buis. Galerijen hebben een gemoffeld spijlenhek met een bovenbuis en ingebouwde verlichting. De penthouses staan in verbinding met de terugliggende gevelvlakken aan de achterzijde van de Bouwsteen. Hier is gekozen voor een plaatmateriaal (Volkern) in een licht grijze tint die door toepassing van lichte biezen tussen de gepotdekselde delen, een horizontale geleiding krijgt. Als markant element van het centrum zijn de

ronde gedeelten van de toren uitgevoerd in stucwerk. Het kwart op de hoek van schegplein en Shopperplein is in een wittige tint uitgevoerd, terwijl het gebogen deel aan het Shopperplein vergelijkbaar is met de leerkleur.

Atelier PRO

- 11 Plafond in de Shopperhal
- 12 Groeten uit Kattenbroek
- 13 Totale plattegrond begane grond en eerste verdieping 1:1500

14

- 1 galerij
- 2 ingang
- 3 keuken
- 4 woonkamer
- 5 slaapkamer
- 6 balkon
- 7 terras

Namen en getallen

Adviseurs: Bureau Bouwcoördinatie Nederland BV, Houten (bouwkosten); Van der Vorm Engineering BV, Maarssen (constructie); Nagtglas Versteeg technisch inspectie- en adviesbureau BV, Amsterdam (installatie Shopperhal); Peutz & Associates BV, Zoetermeer (akoestiek/licht Shopperhal en windhinder)

Opdrachtgever: Maatschappij voor bedrijfsobjecten MBO, Amsterdam

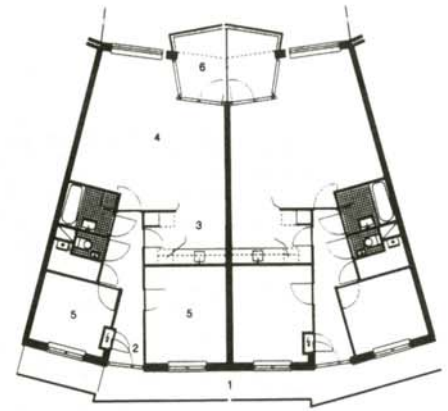
Hoofdaannemer: Muwi van Gent, Amersfoort

Binnenhuisarchitect: Atelier PRO

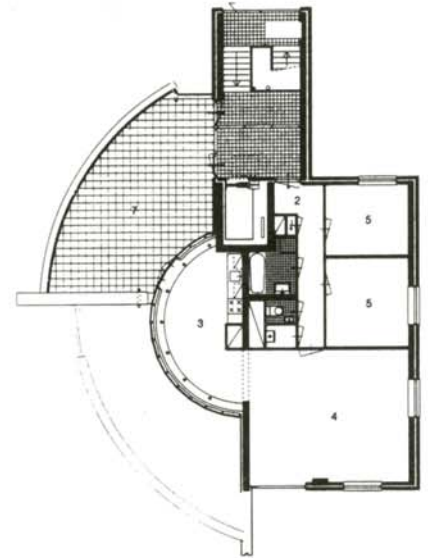
Data: opdracht 1988, ontwerp 1989-1990, bouw 1991-1993

Maten: opp. bouwterrein 37.500 m², bruto vloeropp. 17.000 m²

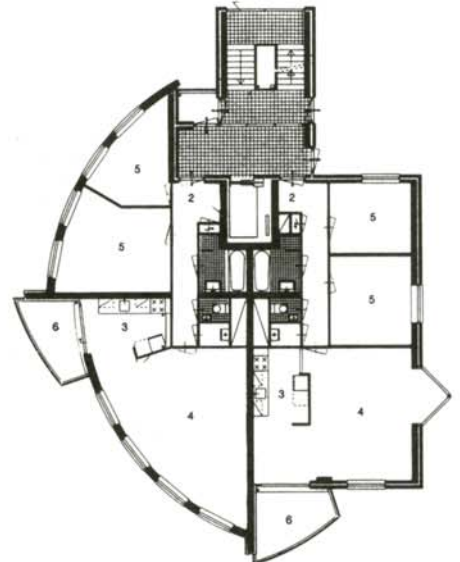
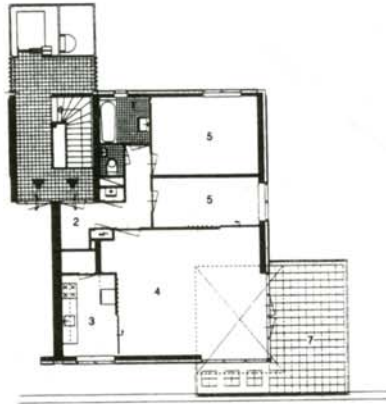
Kosten: bouwsom f 40.000.000,-, incl. installaties (f 5.000.000,-); bouwkosten per woning f 180.000,-, incl. installaties

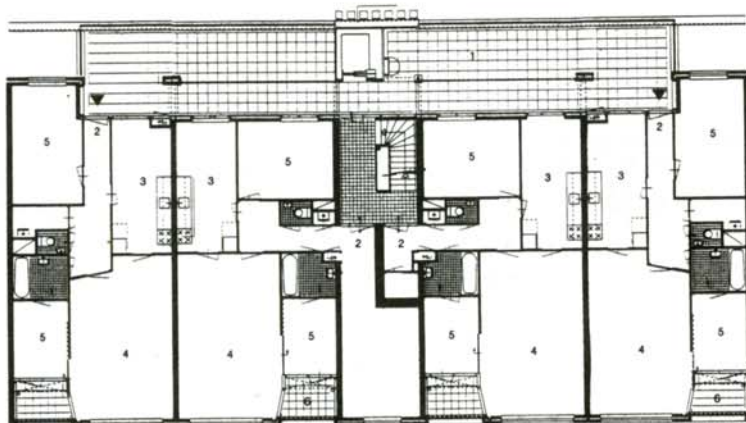
15

16

17

14 Plattegrond vijfveroningen 1:300

15 Plattegrond poortwoningen

16 Plattegrond tweede verdieping en penthouse pleinwoningen

17 Plattegrond tussenlaag en penthouse toren hofwoningen